

– Ön részt vett augusztus 20-án a Szent Jobb-körmeneten, illetve az azt megelőző misén. Ez protokolláris kötelezettség a kormány tagja számára vagy egyúttal valóságkorláris?

– Bennem semmiféle ellenzés nincs a szertartások iránt. A Szent István-napi mise és körmenet emlékezés az államalapításra. Tudjuk azt, hogy a kereszténység felvételének milyen fontos szerepe volt a magyar államiság megteremtésében, ezért különösen indokolt, hogy egy ilyen szertartáson az állam és a kormányzat képviseltesse magát. Az eseményen tehát bármilyen minőségemben megjelentem.

– Mindezt azért kérdeztem, mert, tudomásom szerint, ön egyedül volt ott a kormányból...

– Ebben téved, Lotz Károly és Nikolits István is ott volt.

– Nemrég egyik rövid nyilatkozata kisebb vihart kavart. Azt mondta ugyanis közvetlenül az olimpia után, hogy „a magyar sportolók szereplése megfelelő volt”. Ezen sokan meghökkentek, még többen zokon vették az ön fanyalgását.

– Többször nyilatkoztam már a magyar sportolók olimpiai szerepléséről, sokan félreértették ezzel kapcsolatos szavaimat. Nos, ha valóban fanyalognék olimpiai szereplésünkön, akkor igazságtalan lennék. Én ezt egyértelmű, igazi nagy sikernek tartom. Ráadásul – hiszen ott voltam – saját szememmel láthattam, mennyire éles a verseny, milyen hihetetlenül kiegyenlített az élmezőny teljesítménye. Így nagy sikernek számít a hatodik helyezés is, nemhogy az érme bármelyike. Igazuk van tehát azoknak, akik azt mondják, büszkének kell lennünk erre az olimpiai szereplésre. S ha gondolatban hozzáadjuk a meglévőkhöz Darnyi Tamás két aranyát (melyet csak azért nem szerzett meg, mert nem indult), és az öttusacsapat első helyezését is (amely csak azért nem lett a miénk, mert az öttusában már nincs csapataranyérem), akkor máris a barcelonai siker közelében vagyunk.

”

Nem lehet úgy együtt dolgozni, hogy a partnerek közt ne legyen bizalom.

”

– Majd két hónappal ezelőtt, amikor a parlament és a „politika” szabadságra ment, a két kormányzó párt haragban volt egymással. A sajtó az alkotmánycsomag elutasításával és a házszabály módosításának kudarcával kapcsolatban ismét mélypontról és fagyhatárról beszélt. A miniszterelnök – nem először – a koalíciós szerződés újragondolását szorgalmazta. „Fenn akarjuk tartani a koalíciót, de bizonyos dolgokat rögzítenünk kell: magatartásformákat, etikai szabályokat...” – mondta. Az SZDSZ elnöke pedig a koalícióra mért megrendítő ütésről beszélt, s szintén nem zárta ki ennek újragondolását. Enyhült-e azóta valamit a harag, próbálták-e tisztázni a nézeteltéréseket, közelíteni az álláspontokat vagy ennek még előtte vannak?

Van-e ajtó, amelye be lehet vágni?

Kuncze Gáborral beszélget Rádai Eszter

Tapasztalhatta a magyar közvélemény: a parlament szünetében is javában működik a kormány. Sőt, rossz nyelvek szerint: épp ilyenkor végzi el azt, amit az országgyűlés „szeme láttára” körülményesebben tehetne meg. A belügyminiszter így az olimpiáról hazajövet máris az események fókuszába került, nem csupán egyik – állítólag – fanyalgó sportmegjegyzése révén, hanem, többek között, önkormányzati gondok-bajok miatt. És hát, itt a politikai szezon kezdet, ami a koalíciós partnereknek is feladja a leckét.

– Olyan tárgyalást a két párt nem folytatott, amelynek valamiféle tisztázás lett volna a feladata. A miniszterelnök úr – akivel azóta többször is beszéltem – sem fogalmazott meg olyan igényt, hogy új magatartási szabályokra lenne szükség vagy meg kellene változtatni a koalíciós megállapodást. Hasonló konfliktusok idején mindig azon szoktunk gondolkodni (aztán az eredmény a következő konfliktusig ki is tart), hogy miként lehetne megakadályozni ezek kialakulását. Nekem viszont mindinkább az a véleményem, hogy ezek megakadályozhatatlanok, kivédhetetlenek. Legfeljebb arról érdemes beszélni, hogyan kezeljük őket, amikor már kialakultak. Visszatérve kérdésre: az is lehet, hogy az a nyár eleji vita folytatódni fog, most azonban ennek még nem látom jeleit. Egy biztos: az adott szót illik megtartani. Itt éppen ez nem sikerült.

– Ön szerint csak az egyik fél nem tartotta meg a szavát?

– Az egyik fél nem tartotta be. Aztán – már ennek következményeként – az SZDSZ előre bejelentette, hogy ezek után már nem áll az egymás közötti korábbi megállapodás. Ennek az egész ügynek egyébként azért is fontos levonni a tanulságait, mert nem lehet úgy együtt dolgozni, hogy a partnerek közt ne legyen bizalom. Márpedig ezek az ügyek éppen a bizalmat ássák alá. Ezek után arról érdemes beszélni, hogyan állítható helyre – egyáltalán helyreállítható-e – ez a bizalom. Mert ha nem, akkor ebből soha nem lesz igazi együttműködés.

– Stumpf István a koalícióról szóló elemzésében a következőket írja: az első felidőben „az SZDSZ jól kalkulált arra, hogy hatékonyan hivatkozhat a koalíciós szerződés passzusaira, hiszen az MSZP nem kockáztatja a koalíció felbomlását... A választásokhoz közeledve a koalíciós

stabilitás szempontjait az újválasztási érdekek váltják fel, ezért az SZDSZ nem tudja megtartani korábbi konfliktuspotenciáját”. Egyetért-e ezzel a véleménnyel? Nem tart-e az SZDSZ attól, hogy a következő két évben a korábbiaknál is kevésbé fogják tudni érvényesíteni akaratukat?

– De igen, hiszen köztudomású: mi csak azért kötöttünk koalíciót egy 54 százalékos párttal, mert azt reméltük ettől, hogy – ha korlátozott mértékben is – azért érvényesíthetjük akaratunkat, elképzeléseinket. Ennek lehetőségét teremti meg a koalíciós szerződés. Így működik együtt – az ismert konfliktusokkal persze – a két koalíciós párt. Az SZDSZ továbbra is tartani fogja magát a megállapodáshoz. Ha az mégsem érvényesül, akkor az SZDSZ majd megvizsgálja, hogyan, merre léphet tovább. Mi azonban mindenkor abból indulunk ki, hogy a megállapodásban foglaltakat a ciklus végéig tartani kell.

– Újra és újra felröppennek hírek, találgatások az MSZP vagy annak bizonyos körei és egy bizonyos ellenzéki párt közeledéséről, egy esetleg kibontakozó új koalícióról. A médiaelnökök és -alelnökök megválasztásakor is beszéltek különféle virtuális koalíciókról meg arról, hogy talán ebből a jövőre is következtetni lehet. Mit szól ezekhez a híresztelésekhez?

– A médiavezetők megválasztásából semmiféle következtetést nem vonok le, nem hiszem, hogy másról lenne szó, mint különböző kuratóriumi, illetve elnökségi tagok különféle együtt szervezéséről. Az efféle találgatásoknak, szerintem, amúgy sincs semmi értelmük. A választások 1998-ban lesznek és ezek eredménye alapján lehet majd komolyan gondolkodni a koalíciós lehetőségekről.

– És hogyan vélekedik az ipari miniszter, Dunai Imre lemondásáról? Mit gondol az esetleges utódokról? Mit szól ahhoz, hogy a miniszterelnök nem tartaná rossz megoldásnak az SZDSZ-szel nem kimondottan rokonszenvező Suchman Tamás kinevezését?

– Dunai Imre egészségi állapotára hivatkozott, amikor lemondott. Amíg ő ehhez tartja magát, én csak jobbulást kívánok neki. Ami a leendő miniszter személyét illeti, ebben először az MSZP-ben kell egyetértésre jutni. Az SZDSZ ügyvivő testülete a hivatalos javaslat megismerése után foglal állást. Ha a privatizációs tárca nélküli miniszteri poszt megszűnne, az egyáltalán nem lenne ellenszenves az SZDSZ számára, hiszen – emlékeztet – már a létrejöttében sem voltunk hajlandók bábáskodni. Az persze megint más kérdés: ha végül ez lesz a megoldás, akkor meg kell majd teremteni a privatizációs bevételek kezelésének megfelelő intézményes garanciáit. Az sem lehet közömbös, hogy milyen iparpolitikát követ a kormány ezután. Erről akkor kell gondolkodni, ha a megelőző döntések létrejönnek.

– Eörsi István, az ön pártjának egyik legtekintélyesebb alapító tagja – akit azonban egyáltalán nem lehet pártkatonának nevezni – publicisztikájában a következőket írja: „A koalíció fő kérdését a szabaddemokraták szempontjából így összegezném: érdemes-e néma cinkosként státisztálnunk a mikszáthi haza kormányzasi erkölcsait felidéző rendszerben, ahol is párt-

állami oligarchácskák és újjazdagok játsszák el az arisztokraták és a dzsentrik szerepét? Milyen realizálható kormányzati eredményekért érdemes tovább mocskolódnunk?” Ön hogyan válaszolna ezekre a kérdésekre?

– Eörsi István szokása szerint kicsit súlyosabban fogalmaz, mint azt a helyzet megkívánná. Szerintem ugyanis az SZDSZ az elmúlt két évben is önmaga tudott maradni és komoly eredményeket ért el. Másrészt nem bizonyos, hogy egy politikus számára is járható az az út, amelyen egy független értelmiségi járhat: vagyis, hogy bevágom magam mögött az ajtót és kiadom a dühöm néhány cikkben. Mert egy politikusnak például azt is mérlegelnie kell: van-e ajtó, amelyet be lehet vágni, és ha van, akkor mi történik utána.

– És vajon ezzel a bevágott ajtóval csak egy költői képet akart szemléletesebbé tenni vagy félmondata más jelentőséggel is bír?

– Amikor valaki bevág egy ajtót, azt indokolni kell. Tud bárki itt olyan igazi indokot, amelynek alapján ezt a koalíciót fel lehet bontani? Mert valójában a konfliktusok egy részében ugyan az MSZP álláspontja érvényesült, más részükben azonban az SZDSZ-é. És végül mindig volt valamiféle megoldás.

– Volt egy emlékeztető vitája a miniszterelnökkel 1994 decemberében. Azóta viszont önt tartják a koalíció legnagyobb hívének.

– Ezt a címet én szívesen átengedem másnak, én inkább a koalíció realistája vagyok.

– Mit gondol: az SZDSZ – amelynek az elemzők szerint a legstabilabb a szavazótábor – meg tudta őrizni hívei bizalmát? És a politikában nem különösen otthonos állampolgár mindig meg tudja különböztetni, mi írható az egyik és mi a másik párt számlájára?

– A megközelítésmód igazságtalan, hiszen amikor konfliktusokba keveredünk, akkor ezek miatt azonnal támadnak bennünket; ha viszont nincsenek konfliktusaink, akkor azt mondják, csak „sodródunk az árral”, nem lehet minket megkülönböztetni. Talán azt is érdemes lenne figyelembe venni, hogy jó programot csupán egy választási kampányban lehet és kell következetesen képviselni. Am egy koalícióban egyik fél sem érvényesítheti minden ügyben maradéktalanul az akaratát. Ilyenkor, bizony, kompromisszumokat kell kötni. Néha fel kell adni elképzeléseket, mert ez a koalíció logikája. Ennek ellenére azokkal értek egyet, akik azt mondják: az SZDSZ meg tudta őrizni önálló arculatát, nem kell attól tartania, hogy eljelentéktelenedik. És végül – kérdésre válaszolva – szerintem nemcsak veszítettünk, nyertünk is rokonszenvezőket. Persze, hogy melyik tábor a számosabb, az végső soron csak a választáson fog kiderülni.

”

Néha fel kell adni az elképzeléseinket, mert ez a koalíció logikája.

”

– Bizonyára ön is értesült róla, hogy az MDF elnöke, Lezsák Sándor – befejezve kerékpáros országjárását –, beszámol az önkormányzatoknál szerzett tapasztalatairól. „Dramai élmények értek – mondja. – A kormányzati műhibák miatt sok száz település szenved és sodródik csődhelyzetbe.”

– Nagyon egészséges dolognak tartom, hogy Lezsák Sándor biciklizik és gratulál nekik a sportteljesítményéhez. Egyébként pedig az önkormányzatok helyzetéről bármikor tájékozódhat a Belügyminisztériumban is, mert mi az országgyűlési képviselőknek (természetesen az MDF-es képviselőknek is) rendelkezésére bocsátjuk anyagainkat. Egyet kell értenem azonban azzal, hogy az önkormányzatok valóban nehéz helyzetben vannak ugyanúgy, mint például a költségvetés, hiszen nem tudják kivonni magukat annak korlátozó feltételei alól. A kistélepek önkormányzatainak helyzete pedig még drámaibb, mert saját gazdálkodási lehetőségük nagyon kevés. Azonban azok a szokásos év eleji jóslatok, amelyek szerint az önkormányzatok tömegei most már bizonyára csődbe fognak menni, eddig soha nem igazolódtak be és én mindent elkövetek azért, hogy ez '97-ben is így legyen. Egyáltalán nem baj az, hogy Lezsák Sándor felhívja az önkormányzatok helyzetére a politizáló közvélemény figyelmét, az enyémet azonban erre nem kell külön, mert én ezzel a helyzettel eddig is tisztában voltam.